

UNIDAD DIDÁCTICA 4: PATOLOGÍAS ANIMALES E BIENESTAR

1. CONCEPTO DE SAÚDE E DOENZA

- **Saúde:** Estado de benestar físico, mental e social completo do animal, non só ausencia de doenza.
- **Doenza:** Alteración do estado normal do animal que afecta ás súas funcións vitais, produción ou benestar.

2. CAUSAS E CLASIFICACIÓN DAS DOENZAS

Causas:

- **Infecciosas:** bacterias, virus, fungos.
- **Parasitarias:** internas (lombrices) e externas (sarnas, carrachas).
- **Metabólicas/nutricionais:** hipocalcemia, cetose.
- **Tóxicas:** plantas velenosas, pesticidas.
- **Condexeniais:** mal deseño das instalacións, estrés.

Clasificación:

- **Doenzas infecciosas:** transmitidas por axentes biolóxicos.
- **Doenzas parasitarias:** causadas por parasitos.
- **Doenzas metabólicas:** alteracións internas do metabolismo.
- **Intoxicacións, envelenamentos e toxinfeccións.**
- **Zoonoses:** doenzas transmisibles do animal ao home (ex: brucelose, tuberculose).
- **Epizootias:** doenzas infecciosas que se espallan rapidamente entre a poboación animal.

3. TRANSMISIÓN E CONTAXIO

Fontes de contaxio:

- Animales infectados.
- Auga, alimento ou cama contaminada.
- Vectores (mosquitos, carrachas).
- Persoal ou maquinaria.

Modos de transmisión:

- **Directa:** contacto físico, aerosois.
- **Indirecta:** fómites, auga, alimento.
- **Vertical:** da nai á descendencia (vía transplacentaria).

4. PATOLOXÍAS MÁIS FREQUENTES POR ESPECIE

Vacún:

- Mamite, metrite, queratoconjuntivite, tuberculose, brucelose.

Porcino:

- Peste porcina, síndrome disgléxico-mamite-metrite-agalactia (SDMA), neumonía.

Ovino/Caprino:

- Linfadenite caseosa,agalactia contagiosa, ectima contagioso.

Aves:

- Bronquite infecciosa, doença de Newcastle, coriza.

Alteracións metabólicas/nutricionais comúns:

- Cetose, febre do leite (hipocalcemia), acidosis ruminal.

5. SINAIS E SÍNTOMAS DE DOENZA

Sinais clínicos:

- Febre, apatía, anorexia.
- Diarrea, tose, coxeadura.
- Alteracións da pel ou mucosas.

Sinais produtivos:

- Baixa produción de leite ou ovos.
- Perda de peso.
- Infertilidade.

Alteracións morfolóxicas e funcionais:

- Inflamacións, edemas, atrofas.
- Alteracións na cor, cheiro ou consistencia de feces, ouriños, secrecións.

6. PROTOCOLOS DE ACTUACIÓN ANTE PATOLOXÍAS

- **Detectar e illar** o animal enfermo.
- **Diagnóstico:** observación, análise clínicas, necropsia.
- **Tratamento:** seguindo prescrición veterinaria.
- **Rexistrar** casos e tratamentos.
- **Comunicar** doenzas de declaración obrigatoria.

7. HIXIENE E PREVENCIÓN

- **Limpieza e desinfección** regular de instalacións.
- **Desparasitacións e vacinacións** programadas.
- **Control de acceso** de persoas e vehículos.
- **Xestión de esterco e animais mortos.**
- **Cuarentena** para animais novos.

8. PLANS SANITARIOS POR ESPECIE

- **Bovino:** Programa de control de mamite, vacinacións (IBR, BVD), desparasitacións.
- **Porcino:** Control de SDMA, plans antiparasitarios, vacinación fronte a rubeola.
- **Aves:** Vacinación (Newcastle, Gumboro), control de Salmonella.
- **Ovino:** Desparasitación interna/externa, control de abortos.

9. CAMPAÑAS DE SANEAMENTO GANDEIRO

- Programas oficiais de erradicación (ex: tuberculose bovina, brucelose).
- Control de doenzas con impacto económico ou sanitario (zoonoses).
- Identificación e rexistro de animais (BDI).

10. INFLUENCIA DO ESTADO SANITARIO NA PRODUCCIÓN

- Animais sans → maior produción, menor mortalidade, mellor calidade do produto.
- Redución de gastos en veterinarios e medicamentos.

- Mellor benestar animal e imaxe da explotación.

11. BIENESTAR ANIMAL E NORMATIVA

Lexislación básica:

- Lei 8/2003 de sanidade animal.
- Real Decreto 348/2000 sobre protección de animais en explotacións.
- Normativas autonómicas de benestar animal.

Certificación de formación:

- Cursos acreditados para coidadores de animais.
- Coñecemento en manexo, alimentación, hixiene e recoñecemento de doenzas.

12. BIENESTAR ANIMAL COMO FACTOR ECONÓMICO E ÉTICO

Aspectos económicos:

- Redución do estrés → mellor conversión alimenticia, menor inmunodepresión.
- Acceso a mercados esixentes (bemestar como requisito).

Aspectos éticos:

- Responsabilidade moral co trato dos animais.
- Calidade ética das producións (selos de benestar).

Tendencias de futuro:

- Sistemas extensivos ou ecolóxicos en auxe.
- Tecnoloxía para o monitorizado do benestar (sensores, cámaras).

RESUMO E MENSASE FINAIS

- A prevención é a mellor estratexia fronte ás doenzas.
- O coñecemento dos sinais de doenza permite unha actuación temperá.
- O benestar animal non é só unha cuestión ética, senón tamén económica e de calidade.
- O cumprimento da normativa é obrigatorio e beneficia a toda a cadea produtiva.

Posibles actividades prácticas:

Recoñecemento de sinais de doenza en fotografías ou vídeos.

- Elaboración dun plan sanitario para unha explotación tipo.
- Simulación de aplicación de normas de benestar nunha visita de inspección.

Se precisas máis profundidade en algún tema, máis exemplos de doenzas, ou deseñas un tema de prácticas específico, só tes que pedilo.

A partir del documento adjunto y de los apuntes anteriores, genera actividades y problemas para dos horas

UNIDAD DIDÁCTICA 4: PATOLOXÍAS ANIMAIS E BIENESTAR

BLOQUE 1: Identificación e Clasificación

Actividade 1: Diagnóstico diferencial

Obxectivo: Identificar e clasificar doenzas según os seus síntomas

Caso 1: Gando vacún

- Animal con febre (40.5°C), tose, secreción nasal, perda de apetito e baixa produción de leite.
- **Preguntas:**
 1. Que doenzas poderían ser? (Ex: Bronquite, IBR, Febre Q)
 2. Como a clasificarías? (Infecciosa/Contaxiosa)
 3. Cal sería a fonte de contaxio máis probable?

Caso 2: Aves

- Lote de galiñas con baixa posta, plumas erizadas, diarrea branca e mortalidade do 10% en 3 días.
- **Preguntas:**
 1. Sinala 2 posibles patoloxías
 2. Que tipo de enfermidade é? (Infecciosa, parasitaria, metabólica)
 3. Como confirmarías o diagnóstico?

Actividade 2: Análise de Zoonoses

Obxectivo: Recoñecer doenzas transmisibles ao ser humano

Listado de doenzas:

- Brucelose
- Tuberculose
- Salmonella
- Rabia
- Leptospirose

Tarefas:

1. Agrupa as doenzas por:
 - Tipo de axente (bacteria/virus)
 - Forma de transmisión ao home
2. Elabora un protocolo de prevención para traballadores

BLOQUE 2: Prevención e Planificación

Actividade 3: Deseño dun Plan Sanitario

Obxectivo: Aplicar coñecementos a un caso práctico

Escenario: Explotación leiteira con 100 vacas, con problemas recorrentes de mamite e baixa fertilidade.

Elementos a incluír no plan:

- Programa de vacinacións
- Calendario de desparasitacións
- Control de mamite
- Medidas de hixiene
- Rexistro sanitario

Entrega: Esquema do plan en 5 pasos clave

Actividade 4: Xestión da Bioseguridade

Obxectivo: Identificar puntos críticos nun mapa

Mapa da explotación:

- Entrada principal
- Nave de animais
- Área de alimentación
- Zona de illamento

Preguntas:

1. Onde situarías os pediluvios?
2. Como organizarías a cuarentena?
3. Que medidas aplicarías para os visitantes?

BLOQUE 3: Aplicación Normativa e Xestión

Actividade 5: Caso práctico de Benestar Animal

Obxectivo: Aplicar a normativa de benestar

Situación: Explotación de porcino intensivo con problemas de:

- Falta de espazo
- Falta de material de enriquecemento
- Temperaturas extremas

Tarefas:

1. Identifica incumprimentos normativos (RD 348/2000)
2. Propón 3 medidas correctoras
3. Xustifica a relación entre benestar e produtividade

Actividade 6: Cálculo de Perdas Económicas (10 minutos)

Obxectivo: Cuantificar o impacto das doenzas

Datos:

- Brote de diarrea epidémica porcina
- 200 leitóns afectados
- Mortalidade: 15%
- Custos veterinarios: 800 €
- Baixa ganancia de peso: 20%

Pregunta:

Calcula o custo total aproximado, considerando:

- Valor unitario do leitón: 40 €
- Custos adicionais de manexo

Material necesario:

- Fotocopias dos casos prácticos
- Ordenadores para investigación (opcional)
- Normativa básica de benestar animal
- Calculadoras